

Sjelling van 't Broenssems in 't kort

doer Paul Weelen

1. De klinkesj

De klinkertekes zieën wie in 't Nederlands. D'r zieën nog 'n paar apaarte tekas:

- * de *è*: dizze klank kump vuur in wuurd wie *bèd, trèkke*;
- * de *ö*: dizze klank kump vuur in wuurd wie *pöt, völle, gelök, sjök*;
- * de *ó*: dizze klank kump vuur in wuurd wie *hóndj, móndj, bók* (lèt op: neet ò, mer ó);
- * de *eë*: dizze klank kump vuur in wuurd wie *keëtel, reë, leëve*;

De *ao* en de *oa* zint lestig oetereen te hoale in 't Broenssems. De *ao* is 'n langgerèkde *o*, wie in *oh*. De *oa* is ènne *o*-klank mit ènne doffe *e*-noasjlaag. Zoeë zègke sommige luuj *sjoat* en angere *sjaot*.

Allebei de variante zint good: *sjtroat* en *sjtraot*, *hoak* en *haok*.

De *äö* en de *öa*. Weë *sjtraot* zeët, zeët ooch *sjträötje*, weë *sjtroat* zeët, zeët ooch *sjröatje*.

De *eë* kint ooch waal doer *ae* vervange were. Dat lik aan d'r sjpreëker. De *eë* is ènne *e*-klank mit noasjlaag, de *ae* is èng langgerèkde *e*. Allebei de variante in 't Broenssems zint acceptabel.

Sjrief nooit *ee*, *oo*, *uu*, *aa* es dat vanoet 't Nederlands gezieën verkierd is. Dus neet: *vaader*, *mooder*, *kuuke*, *sjpeele*, mer *vader*, *moder*, *kuke*, *sjpele*.

2. Twieëklanke

Vuurbeelde van Broenssemse wuurd bie mierklanke:

<i>eej</i>	<i>(ich) sneej</i>	'(ik) sneed';
<i>uu</i>	<i>nuuj, luuj</i>	'nieuw, mensen';
<i>ue</i>	<i>nueje, uever</i>	'uitnodigen, over';
<i>oew</i>	<i>moew</i>	'mouw';
<i>ou</i>	<i>kou, oud, houf</i>	'kou, oud, half';
<i>aw</i>	<i>mawwert, gaw</i>	'klager, gauw'.

* De twieëklanke kómme in 't algemeen uevereen mit die in 't Nederlands, mer kies in principe vuur *ou* en neet vuur *au*. Natuurlik waal es 't Nederlands 'au' heët: *paus*.

3. Mitklinkesj

De mitklinkesj zieën wie in 't Nederlandjs. 'n Paar bezónder gevalle zeen:

- * de *gk* dit teke kump vuur in wuurd wie *rugke, ligke, zègke, mugke*; lèt op: ènne *ruk*, *ich zèk*.
- * de *sj* dit teke kump vuur in wuurd wie *sjoon, sjoeël, sjeël, sjiene, sjnaps*;
- * de *zj* dit teke kump vuur in wuurd wie *zjwak, zjweëgel, zjweite*.

De *j* wurt in ènne mitklinkergroep mer ènne keer gesjreve, op 't ènj: *blèndj, kèndj, kantj, landj*

4. *t* of *d* op 't ènj van wuurd

Es 't woerd in 't Nederlandjs op 't ènj 'n *d* heët, blief die in 't Broenssem bewaard, ooch es die *d* doer 'n *j* gevolg wurt. Mer es in 't Nederlandjs geen vuurbeeld mit *d* is, dan ummer 'n *t* sjrieve, want die klink doa. Dus: *hóndj, landj, tandj, bèd* neëve *kat, rat, wèt*.

5. 't Kort wuurdje *te*

De ónbeklemtoonde vórm van *doe* is *te*. Dat is 'n woerd. Sjrief dat los van 't werkwoerd. Dus: *kieks te, kumps te, leets te, paks te, es te kumps, es te dat leets*.

6. De oetgank *-lijk*

De oetgank *-lijk* wurt gesjreve es *-lik*. Dus: *eindelik, meugelik, sjmakelik(e)*.

7. Internationaal wuurd

Internationaal wuurd were in 't Broenssems zo vóal meugelik in de internationaal sjelling gesjreve, dus: *telefoon, televisie, diskette, computer, chatte, sms-e*.